

θέλει τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἄνευ βλάβης; τοῦ πλησίον· ὥστε ἐν παντὶ δικαίωματι συνυπάρχει καὶ καθήκον, ἢ χρέος σχετικὸν πρὸς τὸ δικαίωμα· οἷον, δικαίωμα μὲν μὴ ἐμποδίζεσθαι εἰς τὴν χρῆσιν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ· καθήκον δὲ, μὴ ποιεῖν χρῆσιν αὐτῶν βλαπτικὴν εἰς τοὺς ἄλλους.

Εἶναι δὲ τὰ δικαίωματα φυσικὰ ἢ ἐπικτήτητα· ἀλλοτριωτὰ ἢ ἀναλλοτριώτα· τέλεια ἢ ἀτελῆ.

Φυσικὸν δικαίωμα εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἑαυτοῦ ἠθέληεν ἔχει, καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῷ κόσμῳ οὐδεμία πολιτικὴ κυβέρνησις. Τοιοῦτον εἶναι τὸ μεταχειρίζεσθαι τὰς δυνάμεις αὐτοῦ· τὸ μεταβάλλειν τόπον κατοικίας, κτλ. Τοῦτο εἶναι ἡ φυσικὴ καὶ ὅλως ἄσχετος κατάστασις τοῦ ατόμου.

Ἐπικτήτων δὲ ἐκεῖνο, ὅπερ ἄνευ πολιτικῆς κυβερνήσεως δὲν ἠθέληεν ὑπάρχει. Τοιοῦτον δικαίωμα ἔχουσιν οἱ βασιλεῖς ἐπὶ τοὺς ὑπηκόους, οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τοὺς στρατιώτας, κτλ.

Ἀλλοτριωτὸν δικαίωμα εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ἔχομεν εἰς κτήματα, οἶον, οἰκίας, ἀγροὺς, χρήματα, κτλ. καὶ δυνάμεθα νὰ δώσωμεν αὐτὸ εἰς ἄλλους.

Ἀναλλοτριώτων δὲ, τὸ μὴ δυνάμενον νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλον. Τοιαῦτα εἶναι ὅσα ἐπιστηρίζονται εἰς συνάλλαγμα, ἢ συμφωνητικόν, καὶ περιερίζονται εἰς ἄνθρωπον τινὰ ὑπὸ ῥητῶν λόγων τοῦ συναλλάγματος, ἢ ὑπὸ ἰσοδυνάμου μὲ αὐτοὺς ἐρμηνείας, ἢ τέλος, πάντων, ὑπό τινος προσωπικῆς ποιότητος ἀχωρίστου τοῦ δικαίωματος, ὡς, γονέων, βασιλέων, στρατηγοῦ, κτλ.

Τέλειον δικαίωμα εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ δύναται τις νὰ ὑποστηρίξῃ ἐν ἀνάγκῃ δι' οἰκίας δυνάμεως ἢ ἀντὶ ταύτης διὰ νόμου. Τοιοῦτον δικαίωμα ἔχει πᾶς ἄνθρωπος ἐπὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἐπὶ τὴν οἰκίαν, κτλ. καὶ ἔν τις ἐπιχειρήσῃ νὰ βλάβῃ αὐτὰ, δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀντισταθῇ ἀμέσως, ἢ νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ νόμου.

Τέλος πάντων, ἀτελὲς δικαίωμα εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ ἔχων δὲν δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ ὡς τὸ ἀνωτέρω. Ὅτε, παραδείγματος χάριν, πρόκειται ἐκλογή εἰς πολιτικόν τι ἀξίωμα, ὁ ἀξιώτερος τῶν προβαλλομένων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτιμηθῇ. Ἄν ὅμως ἀπαξιώσωσιν αὐτὸν, δὲν δύναται, οὔτε δι' οἰκίας δυνάμεως, οὔτε διὰ νόμου, νὰ ἀρπάσῃ τὸ μὴ διδόμενον εἰς αὐτόν· διότι δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ θιάσῃ τὴν θέλησιν τῶν ἐκλογέων, οὔτε νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ αὐτὸς ἐαυτὸν ἀξιώτερον ἄλλου.

Οὐ μόνον πολῖται πρὸς πολίτας ἔχουσι δικαίωματα, ἀλλὰ καὶ ἔθνη· διότι εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως, καὶ ὑπόκεινται εἰς τὰς αὐτὰς χρείας. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀγαπῶνται ὑπ' ἀλλήλων, νὰ ἔχωσι φιλοξενίαν, νὰ βοηθῶσι τοὺς κινδυνεύοντας, καὶ νὰ μὴ ἐνοχλῇ ἀδίκως ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν κυριότητα.